

32004L0080

L 261/15

ÚŘEDNÍ VĚSTNÍK EVROPSKÉ UNIE

6.8.2004

SMĚRNICE RADY 2004/80/ES
ze dne 29. dubna 2004
o odškodňování obětí trestných činů

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o založení Evropského společenství, a zejména na článek 308 uvedené smlouvy,

s ohledem na návrh Komise ⁽¹⁾,

s ohledem na stanovisko Evropského parlamentu ⁽²⁾,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a sociálního výboru ⁽³⁾,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Jedním z cílů Evropského společenství je odstranit překážky volného pohybu osob a služeb mezi členskými státy.

(2) Soudní dvůr ve věci „Cowan“ ⁽⁴⁾ shledal, že pokud právo Společenství zaručuje fyzické osobě svobodu odebrat se do jiného členského státu, je nezbytným důsledkem této svobody pohybu ochrana této osoby před újmou v dotčeném členském státě na stejném základě jako u státních příslušníků uvedeného státu a osob, které v něm mají bydliště. Opatření pro usnadnění odškodnění obětí trestných činů tvoří součást plnění tohoto cíle.

(3) Evropská rada na zasedání v Tampere ve dnech 15. a 16. října 1999 vyzvala k vypracování minimálních norem ochrany obětí trestných činů, zejména ohledně přístupu obětí trestných činů ke spravedlnosti a ohledně jejich práv na náhradu škody, včetně náhrady nákladů řízení.

(4) Evropská rada na zasedání v Bruselu ve dnech 25. a 26. března 2004 ve svém prohlášení k boji proti terorismu žádala přijetí této směrnice před 1. květnem 2004.

(5) Rada přijala dne 15. března 2001 rámcové rozhodnutí 2001/220/SVV o postavení obětí v trestním řízení ⁽⁵⁾. Toto rozhodnutí, přijaté na základě hlavy VI Smlouvy o Evropské unii, umožňuje obětem trestných činů požadovat od pachatele odškodnění v rámci trestního řízení.

(6) Oběti trestných činů v Evropské unii by měly mít právo na spravedlivé a přiměřené odškodnění za újmu, kterou utrpěly, bez ohledu na to, kde v Evropském společenství byl trestný čin spáchán.

(7) Tato směrnice stanoví systém spolupráce pro usnadnění přístupu k odškodnění obětí trestných činů v přeshraničních situacích, který by měl fungovat na základě systémů členských států pro odškodnění obětí úmyslných násilných trestných činů spáchaných na jejich územích. Proto by ve všech členských státech měl existovat mechanismus pro odškodnění.

(8) Většina členských států již takové systémy odškodnění zavedla, některé z nich v rámci plnění závazků podle Evropské úmluvy ze dne 24. listopadu 1983 o odškodnění obětí násilných trestných činů.

(9) Jelikož opatření této směrnice jsou nezbytná k dosažení cílů Společenství a Smlouva neposkytuje žádné jiné pravomoci pro přijetí navrhované směrnice než pravomoci stanovené v článku 308, je třeba použít uvedený článek.

(10) Oběti trestných činů často nebudou schopny získat od pachatele odškodnění, protože pachatel nemusí mít dostatečné prostředky ke splnění soudního rozhodnutí o náhradě škody nebo protože nelze zjistit totožnost pachatele nebo jej nelze trestně stíhat.

(11) Je třeba zavést systém spolupráce mezi orgány členských států, který usnadní přístup k odškodnění v případech, kdy byl trestný čin spáchán v jiném členském státě, než je stát bydliště oběti.

(12) Tento systém by měl zajistit, aby se oběti trestných činů mohly vždy obrátit na orgán v jejich státě bydliště, a měl by zmírnit praktické a jazykové obtíže, které vznikají v přeshraničních situacích.

(13) Systém by měl obsahovat ustanovení umožňující oběti trestného činu nalézt informace nezbytné k podání žádosti a umožňující účinnou spolupráci mezi dotčenými orgány.

(14) Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady, které znovu potvrdila zejména Listina základních práv Evropské unie jako obecné zásady práva Společenství.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 45 E, 25. 2. 2003, s. 69.

⁽²⁾ Stanovisko vydané dne 23. října 2003 (dosud nezveřejněné v Úředním věstníku).

⁽³⁾ Úř. věst. C 95, 23.4.2003, s. 40.

⁽⁴⁾ Věc 186/87, Sb. rozh. 1989, s. 195.

⁽⁵⁾ Úř. věst. L 82, 22.3.2001, s. 1.

(15) Jelikož cíle tohoto nařízení, totiž usnadnění přístupu k odškodnění pro oběti trestných činů v přeshraničních situacích, nemůže být z důvodu přeshraničních prvků uspokojivě dosaženo na úrovni členských států, a proto, z důvodů rozsahu a účinků navrhované činnosti, jej může být lépe dosaženo na úrovni Společenství, může Společenství přijmout opatření v souladu se zásadou subsidiarity stanovenou v článku 5 Smlouvy. V souladu se zásadou proporcionality stanovenou v uvedeném článku nepřekračuje tato směrnice rámec toho, co je nezbytné pro dosažení tohoto cíle.

(16) Opatření k provedení této směrnice by měla být přijata v souladu s rozhodnutím Rady 1999/468/ES ze dne 28. června 1999 o postupech pro výkon prováděcích pravomocí svěřených Komisi ⁽¹⁾,

PŘIJALA TUTO SMĚRNICI:

KAPITOLA I

PŘÍSTUP K ODŠKODNĚNÍ V PŘESHRANIČNÍCH SITUACÍCH

Článek 1

Právo podat žádost v členském státě bydliště

Členské státy zajistí, že v případě, kdy byl spáchán úmyslný násilný trestný čin v jiném členském státě nežli v členském státě, ve kterém má žadatel o odškodnění obvyklé bydliště, má žadatel právo podat žádost orgánu nebo jinému subjektu v členském státě bydliště.

Článek 2

Příslušnost k platbě odškodnění

Odškodnění vyplácí příslušný orgán členského státu, na jehož území byl trestný čin spáchán.

Článek 3

Příslušné orgány a správní řízení

1. Členské státy zřídí nebo určí jeden nebo více orgánů či jiných subjektů příslušných k uplatňování článku 1 (dále jen „asistenční orgány“).

2. Členské státy zřídí nebo určí jeden nebo více orgánů či jiných subjektů příslušných k rozhodování o žádostech o odškodnění (dále jen „rozhodující orgány“).

3. Členské státy vyvinou úsilí k tomu, aby na nejnižší míru omezily správní formality požadované od žadatele o odškodnění.

Článek 4

Informace potenciálním žadatelům

Členské státy zajistí jakýmkoli způsobem, který považují za vhodný, aby měli potenciální žadatelé o odškodnění přístup k nezbytným informacím o možnostech požádat o odškodnění.

Článek 5

Pomoc žadateli

1. Asistenční orgán poskytne žadateli informace uvedené v článku 4 a požadované formuláře žádostí na základě příručky vypracované v souladu s čl. 13 odst. 2.

2. Asistenční orgán žadateli na jeho žádost poskytne obecné pokyny a informace o tom, jak by žádost měla být vyplněna a jaké podklady mohou být požadovány.

3. Asistenční orgán žádost nijak neposuzuje.

Článek 6

Předávání žádostí

1. Asistenční orgán předá žádost a veškeré podklady co nejrychleji rozhodujícímu orgánu.

2. Asistenční orgán předá žádost prostřednictvím vzorového formuláře uvedeného v článku 14.

3. Jazyk žádosti a podkladů je určen v souladu s čl. 11 odst. 1.

Článek 7

Přijem žádostí

Po přijetí žádosti předané v souladu s článkem 6 sdělí rozhodující orgán co nejdříve asistenčnímu orgánu a žadateli

- jméno kontaktní osoby nebo název útvaru příslušného k vyřízení věci;
- potvrzení příjmu žádosti;
- pokud je to možné, uvedení přibližné doby, ve které bude rozhodnutí o žádosti přijato.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 184, 17.7.1999, s. 23.

Článek 8

Žádosti o doplňující informace

V případě potřeby poskytne asistenční orgán žadateli obecné pokyny při plnění jakéhokoliv požadavku na doplňující informace od rozhodujícího orgánu.

Na žádost žadatele je následně předá co nejdříve přímo rozhodujícímu orgánu a podle potřeby přiloží seznam předávaných podkladů.

Článek 9

Výslech žadatele

1. Pokud se rozhodující orgán v souladu s právem svého členského státu rozhodne vyslechnout žadatele nebo kteroukoli jinou osobu, například svědka nebo znalce, může se obrátit na asistenční orgán, aby zajistil, že

- a) osoba nebo osoby jsou vyslechnuty přímo rozhodujícím orgánem v souladu s právem svého členského státu, zejména prostřednictvím telefonické konference nebo videokonference nebo
- b) osoba nebo osoby jsou vyslechnuty asistenčním orgánem, v souladu s právem svého členského státu a tento orgán následně předá protokol o výsledku rozhodujícímu orgánu.

2. Přímý výslech v souladu s odst. 1 písm. a) může být proveden pouze ve spolupráci s asistenčním orgánem a dobrovolně, aniž by měl rozhodující orgán možnost uložit donucovací opatření.

Článek 10

Sdělení rozhodnutí

Rozhodující orgán zašle v souladu s vnitrostátními právními předpisy žadateli a asistenčnímu orgánu co nejdříve po jeho přijetí rozhodnutí o žádosti o odškodnění za použití vzorového formuláře uvedeného v článku 14.

Článek 11

Jiná ustanovení

1. Informace jsou mezi orgány podle článků 6 až 10 předávány

- a) v úředních jazycích nebo jednom z jazyků členského státu orgánu, kterému je informace zasílána, který odpovídá jednomu z jazyků orgánů Společenství nebo
- b) v jiném jazyce orgánů Společenství, který daný členský stát uvedl jako jazyk, který může přijmout,

s výjimkou

- i) plných znění rozhodnutí přijatých rozhodujícím orgánem, kde se použití jazyků řídí právem jeho členského státu,
- ii) protokolů o výsledku vypracovaných v souladu s čl. 9 odst. 1 písm. b), kde použití jazyků určuje asistenční orgán, s výhradou toho, že tento jazyk odpovídá jednomu z jazyků orgánů Společenství.

2. Služby, které poskytuje asistenční orgán v souladu s články 1 až 10, nezakládají žádný nárok na úhradu poplatků nebo náhradu nákladů vůči žadateli nebo rozhodujícímu orgánu.

3. Formuláře žádostí a veškerá dokumentace předávaná v souladu s články 6 až 10 jsou osvobozeny od ověřování nebo jině obdobné formality.

KAPITOLA II

VNITROSTÁTNÍ SYSTÉMY ODŠKODNĚNÍ

Článek 12

1. Pravidla pro přístup k odškodnění v přeshraničních situacích stanovená v této směrnici fungují na základě platných systémů členských států pro odškodnění obětí násilných trestných činů spáchaných na jejich území.

2. Všechny členské státy zajistí, aby jejich vnitrostátní předpisy stanovily existenci systému odškodnění obětí násilných trestných činů spáchaných na jejich území, který zaručuje spravedlivé a přiměřené odškodnění obětí.

KAPITOLA III

PROVÁDĚCÍ USTANOVENÍ

Článek 13

Informace zasílané Komisi a příručka

1. Členské státy do 1. července 2005 předají Komisi

- a) seznam orgánů zřízených nebo určených v souladu s čl. 3 odst. 1 a čl. 3 odst. 2, případně včetně informací o zvláštní a územní působnosti těchto orgánů;
- b) jazyky uvedené v čl. 11 odst. 1 písm. a), které mohou orgány přijmout pro účely článků 6 až 10, a úřední jazyk nebo jazyky jiné než jejich vlastní, ve kterých přijímají žádosti předávané v souladu s čl. 11 odst. 1 písm. b);

- c) informace poskytované v souladu s článkem 4;
- d) formuláře žádostí o odškodnění.

Členské státy vyrozumí Komisi o veškerých pozdějších změnách těchto informací.

2. Komise ve spolupráci s členskými státy vypracuje a na internetu zveřejní příručku obsahující informace poskytnuté členskými státy podle odstavce 1. Komise zajistí pořízení nezbytných překladů příručky.

Článek 14

Vzorový formulář pro předávání žádostí a rozhodnutí

Do 31. října 2005 budou postupem podle čl. 15 odst. 2 vypracovány vzorové formuláře pro předávání žádostí a rozhodnutí.

Článek 15

Výbor

1. Komisi je nápomocen výbor.
2. Odkazuje-li se na tento odstavec, použijí se články 3 a 7 rozhodnutí 1999/468/ES.
3. Výbor přijme svůj jednací řád.

Článek 16

Ústřední kontaktní body

Členské státy jmenují ústřední kontaktní bod pro účely

- a) pomoci při provádění čl. 13 odst. 2;
- b) podpory úzké spolupráce a výměny informací mezi asistenčními a rozhodujícími orgány v členských státech a
- c) poskytování pomoci a hledání řešení obtíží, které mohou vzniknout při používání článků 1 až 10.

Kontaktní body se pravidelně scházejí.

Článek 17

Příznivější ustanovení

Tato směrnice nebrání členským státům, aby za předpokladu, že jsou slučitelná s touto směrnicí,

- a) zavedly nebo zachovávaly příznivější ustanovení ve prospěch obětí trestných činů či jiných osob postižených trestnými činy;

- b) zavedly nebo zachovávaly ustanovení pro účely odškodnění obětí trestných činů spáchaných mimo jejich území nebo jiných osob postižených takovými trestnými činy, s výhradou všech podmínek, které pro tento účel členské státy případně stanoví.

Článek 18

Provedení

1. Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 1. ledna 2006, s výjimkou čl. 12 odst. 2, pro který je dnem uvedení do souladu 1. červenec 2005. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.

2. Členské státy mohou stanovit, že opatření nezbytná k dosažení souladu s touto směrnicí se použijí pouze na žadatele, jejichž újma vznikla z trestných činů spáchaných po 30. červnu 2005.

3. Tato opatření přijatá členskými státy musí obsahovat odkaz na tuto směrnici nebo musí být takový odkaz učiněn při jejich úředním vyhlášení. Způsob odkazu si stanoví členské státy.

4. Členské státy sdělí Komisi znění hlavních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, které přijmou v oblasti působnosti této směrnice.

Článek 19

Hodnocení

Nejpozději 1. ledna 2009 předloží Komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru zprávu o uplatňování této směrnice.

Článek 20

Vstup v platnost

Tato směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Článek 21

Určení

Tato směrnice je určena členským státům.

V Lucemburku dne 29. dubna 2004.

Za Radu

předseda

M. McDOWELL